

Ceny pre novostavby a rekonštrukcie knižníc v roku 2017

Knižnice sú viac ako vzdelávacie centrá – sú trvalými príkladmi architektonickej dokonalosti

PhDr. Ľudmila Homolová

Americký inštitút architektúry v spolupráci s Americkou asociáciou knižníc každoročne hodnotí najnovšie projekty novostavieb a rekonštrukcií budov knižníc a udeľuje cenu *Library Building Awards*. Poslanie a úloha knižníc sa v modernom svete neustále vyvíja, preto by mali budovy a celkový dizajn knižničných priestorov vyhovovať súčasným i budúcim požiadavkám ich používateľov. V tomto duchu pristupovala k výberu projektov odborná porota zložená zo zástupcov oboch organizácií. V roku 2017 jej predsedal architekt Will Bruder. Vyjadril sa, že oceňuje funkčné a skromné projekty rešpektujúce rozpočet, pri ktorých sa celkový dizajn snúbi s relevantnosťou a účelom. Tri z ôsmich víťazných projektov predstavujú rekonštrukcie budov a päť novostavby knižníc. Ocenená bola jedna národná knižnica, jedna akademická a šesť verejných knižníc. Podľa Willa Brudera sú všetky víťazné projekty niečím výnimočné, ale zvlášť hodnotí dva – Lotyšskú národnú knižnicu v Rige a novú pobočku Whitehall Metropolitnej knižnice v meste Columbus v štáte Ohio.

V starej lotyšskej legende sa píše, že na sklenenej hore stál Hrad svetla, ktorý symbolizoval múdrosť sveta. V ňom čakala spiaca princezná na rytiera, ktorý ju vyslobodí. Novostavba národnej knižnice tohto pobaltského štátu evokuje svojou svetlou fasádou a celkovou panorámou spomínanú legendu. Od svojho založenia v roku 1919 využívala **Lotyšská národná knižnica** približne tridsať budov. Pred

dokončením projektu boli jej knižničné fondy a zbierky uložené v šiestich budovách vrátane jedného depozitu. Budova knižnice bola postavená v novej štvrti osemstoročného hlavného mesta Riga pri moste týčiacom sa ponad rieku Daugava. Národná knižnica je miesto, kde sa uchováva, ochraňuje a sprístupňuje kultúrne dedičstvo krajiny. Na tento účel je budova vybavená najmodernejšou technológiou umožňujúcou digitalizáciu dokumentov a bezpečné uloženie fondov. Architektonický návrh spája vzhľad knižničných priestorov s ich funkčnosťou, a to nielen vo veľkoryso riešených skladových priestoroch poskytujúcich dostatok miesta na uloženie rôznych typov dokumentov, ale aj v priestoroch pre pracovníkov knižnice, a najmä vo verejných priestoroch určených používateľom. Veľké átrium s centrálnym schodiskom slúži ako zjednocujúci prvok, ktorý ilustruje logickú organizáciu a cirkuláciu knižnice.

Metropolitná knižnica Whitehall v meste Columbus v štáte Ohio predstavuje knižnicu novej generácie – spojenie komunitného centra a prístupu k informačno-komunikačným technológiám. Do prízemnej budovy sa vstupuje cez farebne dominantné terakotové proscénium po chodníku symbolizujúcom

hlavnú tepnu. Celá budova je obklopená udržiavanými trávnikmi. Na priečelí budovy sú v kovových rámoch osadené sklenené okná s rôznou mierou transparentnosti. Verejné funkcie knižnice sú definované jedinečným veľkým obdĺžnikovým priestorom, v ktorom sa nachádzajú areál pre deti a mládež, verejne prístupné počítače, voľne prístupný knižničný fond a študovňa. Jednoduchá konfigurácia, využitie denného svetla a maximálna flexibilita priestorov vyhovujú meniacim sa potrebám modernej knižnice. Podľa Brudera je Whitehall ukážkou toho, ako sa dá aj z malého rozpočtu vytvoriť v príjemnom prostredí komfortná, účelová budova vybavená modernými technológiami lákajúca svojich návštevníkov hravými farbami, inteligentným riešením, modernosťou a zároveň pohodlnosťou.

Americká *Library Building Awards* nie je jediná súťaž, ktorej predmetom záujmu je architektúra knižníc. Austrálska asociácia knižničných a informačných inštitúcií v spolupráci s Austrálskou alianciou verejných knižníc a Radou austrálskych univerzitných knižníc udeľuje Austrálsku cenu za dizajn knižníc. Jej cieľom je prezentovať to najlepšie zo súčasných knižničných interiérov a exteriérov v Austrálii a prejavíť uznanie národným a regionálnym inštitúciám a korporáciám za investície do rozvoja týchto vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií. V roku 2017 bolo do súťaže nominovaných tridsaťtri novostavieb a rekonštrukcií. Súťažilo sa v kategóriách *Školská knižnica*, *Verejná knižnica*, *Akademická knižnica* a *Špeciálna knižnica*. Víťazom v kategórii *Akademická knižnica* sa stala *Knižnica Johna Phillipasa Západnej univerzity v Sydney v campusu Penrith (John Phillips Library, Western Sydney University, Penrith Campus)*. Jej architektonické riešenie zosúladené s okolitým terénom a zástavbou univerzitného komplexu, ale aj rôznorodosť a vybavenosť používateľských priestorov môžu byť inšpiráciou pri projektovaní akademických knižníc v 21. storočí.

Fotografie: Michael Nicholson a internet

Použitý zdroj:

- [1] 2017 AIA/ALA Library Building Awards: Columbus Metropolitan Library – Whitehall. AIA [online]. Washington: AIA, 2017 [cit. 2017-06-08]. Dostupné na: <https://www.aia.org/showcases/74651-columbus-metropolitan-library-whitehall>
- [2] 2017 AIA/ALA Library Building Awards: National Library of Latvia. AIA [online]. Washington: AIA, 2017 [cit. 2017-06-08]. Dostupné na: <https://www.aia.org/showcases/73786-national-library-of-latvia>
- [3] TESTADO, Justin. Eight projects win in 2017 AIA/ALA Library Building Awards. *bustler* [online]. [S. l.]: Archinect, 2017, 06.04.2017 [cit. 2017-06-08]. Dostupné na: <http://bustler.net/news/5561/eight-projects-win-in-2017-aia-ala-library-building-awards>
- [4] HAZLETT, Denice Rovira. Timely & Timeless / Library Design 2017. *Library journal* [online]. New York: Library journal, 2017, 18.05.2017 [cit. 2017-06-08]. Dostupné na: <http://lj.libraryjournal.com/2017/05/buildings/lbd/timely-timeless-library-design-2017/>
- [5] Shortlist - Library Design Awards. *Australian Library and Information Association* [online]. Kingston: Australian Library and Information Association, 2017, 22.05.2017 [cit. 2017-06-23]. Dostupné na: <https://www.alia.org.au/news/15525/shortlist-library-design-awards>
- [6] Library Design Awards 2017. *Australian Library and Information Association* [online]. Kingston: Australian Library and Information Association, 2017 [cit. 2017-06-23]. Dostupné na: <https://www.alia.org.au/awards/library-design-awards-2017>